

Josep Pastells, ARA, 21 de novembre del 2014

LITERATURA DE PROPINA

Damià Bardera presenta el seu cinquè llibre de relats, 'Contes de propina', a la Llibreria 22 de Girona

"Sóc un editor encapritxat amb una obra que creix, amb una obra que agafa grandesa", comenta Francesc de Paula, màxim responsable d'El Cep i la Nansa, en iniciar-se la presentació, dijous 20 a la Llibreria 22 de Girona, de l'últim llibre de relats de Damià Bardera. Mentre sosté, cofoi, els cinc volums –un per any des del 2010– que fins ara ha editat del seu autor predilecte, brandeix un exemplar de 'Contes de propina' i diu: "En aquests últims noranta contes i escaig es pot comprovar que Bardera continua sent rigorós i exigent amb la seva obra, que cada cop afina més i que comença a impartir un cert magisteri". La llibreria és plena. A la dreta del mestre seu el poeta Lluís Lucero; a l'esquerra, el novel·lista Rubèn Intente. Entre el públic, el prologuista de l'obra, Lluís Muntada; l'autora de la il·lustració de la coberta, Anna Blanch, i com a mínim un parell de poetes que han presentat altres llibres de Bardera: Lluís Freixas i Anna Perera.

Un dia barderià

Rubèn Intente parla com a "escriptor, lector i amic de l'autor". Esgrimeix l'aval "d'una desena d'hores compartides amb algú que talla caps amb facilitat, tant en els seus contes com en les seves crítiques", i recorda: "El dia que em va demanar per telèfon que li presentés el llibre em va alterar l'inici de les vacances. Va ser un dia barderià". Era a l'agost i es trobava a França camí de la Selva Negra alemanya. "Després de rebre la seva trucada, en una parada tècnica, vam patir dues mossegades de gos, primer a un acompanyant adult i després a un nen. El dia va agafar textura de conte; mentre m'esperava al servei d'urgències de Valence intentava llegir un exemplar de l'"Oliver Twist" de Dickens que duia el

nen i pensava en les mossegades i en la petició de Bardera. Va ser una mica tragicòmic, com un presagi".

Des de la demència

L'endemà mateix, Rubèn Intente comença a pensar en la presentació i decideix que se centrarà en tres aspectes: les cuques de llum, el 'cas Bardera' i la literatura de propina. Tres mesos després, resumeix així el primer apartat: "Reivindicar-se des del text, sense ressò ni soroll, és molt complicat i de vegades descoratjador. Perquè un escriptor sigui com una cuca de llum, un animal amb llum pròpia, cal desafiar la nit tancada des de l'aparent insignificança". Pel que fa al 'cas Bardera', defensa: "És una literatura des de la demència, plena d'escenes que esquitxen però amb sang de tomàquet. Et du a llocs onírics on et sents còmode, desdibuixa les línies entre el bé i el mal, entre la normalitat i l'excepcionalitat". I encara afegeix: "Quan barreges plastilina de diferents colors, normalment et surt una massa de color marró, però ell la barreja i aconsegueix mantenir els colors originals!". A Intente li agrada que, com a lector, el duguin a llocs nous on no hauria entrat mai. Per això valora quatre qualitats de Bardera que mai no havia vist juntes en cap altre escriptor: "Irreverència, intel·ligència, finesa i dolçor". Després li fa una observació que no arriba a retret: "L'ús en alguns relats d'un temps verbal descatalogat com el passat simple és una fatxenderia perillosa que et descol·loca, sobretot quan es barreja amb expressions tan naturals com 'la mar de maco' o 's'avorreix com una ostra'. Em sembla una mescla estranya".

Cronista d'un món analògic

Quan finalment parla del tercer apartat que va concebre al viatge estiuenç, la 'literatura de propina', batejada així en honor del darrer llibre de Bardera, Intente distingeix entre la primera part, 'Blanc i negre' –"Al principi sembla una confessió autobiogràfica, fins que arriba el relat 'Arnau' i en Damià diu que estudia Medicina"– i el segon, 'Ninots', "amb una atmosfera tràgica i un to més poètic, més greu, metafísic i existencial". Després de descriure l'autor com a "cronista d'un món analògic", Intente li regala un dibuix en blanc i negre, fet per

ell mateix, que considera molt adient per il·lustrar la literatura barderiana. Hi apareix un nen amb un ganivet a una mà i un mòbil a l'altra; té un gat mort al costat i pregunta: "Mama, amb quina aplicació s'engeguen les altres sis vides del Mishu?"

Un Calders obscur

Lluís Lucero, que admet la seva "compulsió malaltissa per comprar llibres", afirma que en els darrers mesos, després de saber que presentaria 'Contes de propina', s'ha llegit l'únic llibre de poesia de Damià Bardera, 'El penúltim vòmit', i quatre dels seus cinc llibres de contes: el que es presenta aquest dijous, 'Fauna animal', 'Els homes del sac' i 'Els nens del sac'. Té pendent 'I alguns contes per llegir-los d'amagat'. Lucero explica que cinc anys enrere, quan va li va proposar a Bardera que participés en una passejada per Girona amb poetes i llegís uns versos seus sobre un riu de lava que corria pel carrer de Santa Clara, s'hi va negar amb aquest argument: "La poesia no és per llegir en veu alta". No sembla que li guardi rancúnia: afirma que alguns passatges de l'obra de l'autor nascut l'any 1982 a Viladamat li recorden Rodoreda, un Calders obscur i Kafka. En referir-se a la primera part de 'Contes de propina', el poeta en ressalta la naturalesa "inquietant" i subratlla: "Bardera maquilla i ficcionalitza suposats episodis autobiogràfics, molts dels quals ja apareixen a 'El penúltim vòmit'". També assenyala que el primer poema d'aquell llibre acaba amb "un ram de llàgrimes a les mans" que ja apareix a un dels contes de propina.

Referents llatins

Lucero, com Intente i el prologuista Muntada, prefereix la segona part del llibre, 'Ninots'. En remarca uns quants trets: "La brevetat, la construcció i la intensitat; les eufonies que milloren el text i el ritme i la prosòdia al final de cada conte o poema en prosa, en la línia de Ciceró". Els referents llatins no s'acaben aquí: "Com Marcial en els seus epigrames, Bardera crea unes determinades expectatives i a la paraula o frase final ho capgira tot".

Rigor i sentit de l'humor

Damià Bardera clou la presentació amb unes quantes frases que mereixen ser reproduïdes, ni que sigui sintèticament. "Em prenc seriosament la meua obra, però no a mi mateix. Les claus de l'èxit són: rigor, ordre, autodisciplina i sentit de l'humor. Em diuen que en aquest últim llibre es nota una evolució, que és més subtil i més humanitzat; potser haurien de saber que el vaig escriure fa tres anys, abans d'"Els nens del sac". Un dels adjectius que em sembla que més m'escau és el francès 'bizarre'. Utilitzo el passat simple per aconseguir un efecte ranci".